

Notă informativă
la proiectul Dispoziției Guvernului cu privire la aprobarea priorităților și angajamentelor pentru asigurarea guvernării deschise pentru 2023-2025

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiect de Dispoziție a Guvernului cu privire la aprobarea priorităților și angajamentelor pentru asigurarea guvernării deschise pentru 2023-2025 a fost elaborat de către Cancelaria de Stat.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Guvernarea deschisă reprezintă cheia menținerii unei democrații funcționale într-o societate modernă și incluzivă. Prezentul Plan de acțiuni este cel de-al 5-lea document național al Republicii Moldova, de când a aderat, în anul 2012, la inițiativa internațională Open Government Partnership – OGP (Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă). Republica Moldova își reafirmă astfel determinarea în a promova, a susține și a dezvolta activitatea sa conform principiului unei guvernări deschise, în care transparența, asigurarea accesului la informații, integritatea și anticorupția, bugetele deschise, dezvoltarea competențelor și capacităților funcționarilor publici, precum și participarea civică reprezintă valori indispensabile în elaborarea politicilor guvernului care vor contribui la realizarea parcursului european conform așteptărilor cetățenilor.

Republica Moldova este de peste zece ani membru al Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă, realizând în această perioadă, cu dinamică diferită, patru planuri de acțiuni. Pentru obținerea unor rezultate mai eficiente decât cele anterioare, Guvernul a pus accent pe procesul de co-creare al noului Plan de acțiuni, atragerea societății civile în acest proces și luarea în considerare a unei părți importante din propunerile formulate.

Acțiunile aferente Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă sunt întemeiate pornind de la direcțiile de dezvoltare ale țării și care se adaptează în conformitate cu prioritățile, obiectivele, indicatorii și țintele angajamentelor internaționale asumate de către Republica Moldova la contextul național, precum Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023–2030, Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2023 și Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025.

În procesul de elaborare a noului Plan de acțiuni pentru guvernare deschisă au fost respectate Standardele de participare și de co-creare de comun cu societatea civilă, pe parcursul întregului ciclu de elaborare a acestuia, ținând cont și de recomandările prezentate în Raportul privind Elaborarea Planului de Acțiune 2019-2020.

În temeiul prevederilor Ordinului Secretarului general al Guvernului nr. 53 din 27 aprilie 2023 privind crearea Comitetului de coordonare pentru guvernare deschisă (în continuare – Comitetul), a fost instituit Comitetul într-o componență nouă, format din 10 membri,

și investit cu funcții mai extinse. Autoritățile publice, membre ale Comitetului, au fost selectate conform domeniilor de competență implicate în dezvoltarea domeniilor de guvernare deschisă. Pentru selectarea membrilor Comitetului din partea societății civile, conform criteriilor prestabilite, a fost solicitat suportul de desemnare din partea Platformei Naționale Forumul Societății Civile din Parteneriatul Estic.

La 4 mai 2023, Cancelaria de Stat, în cadrul unui eveniment public, cu participarea reprezentanților autorităților administrației publice, societății civile și ai partenerilor de dezvoltare, a anunțat relansarea activității Comitetului, precum și inițierea unui nou ciclu de elaborare a documentului național pentru Guvernare Deschisă. Acest exercițiu a fost compus din mai multe etape, de la consultarea publică a propunerilor pentru conținutul planului, la consultarea publică a versiunilor primare și finale ale documentului, precum și, ulterior, aprobarea acestuia.

La prima ședință a Comitetului, din 18 mai 2023, membrii acestuia au aprobat Regulamentul Comitetului și componența nominală a membrilor și membrilor supleanți.

Procesul de elaborare a planului de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025

Primul proiect al Planului a fost elaborat în baza: (i) propunerilor parvenite de la ministere și alte autorități administrative centrale și din partea organizațiilor societății civile, recepționate în perioada 25 mai 2023 – 10 iulie 2023, inițiind procesul de completare a Chestionarului și a (ii) angajamentelor formulate și discutate în perioada de consultare cu autoritățile și părțile interesate în perioada 17 iulie – 14 august 2023.

Întregul proces de formulare, elaborare, consultare și asumare a angajamentelor a inclus dezbateri și consultări, prin cooptarea partenerilor interesați, în vederea identificării priorităților și liniilor de acțiune în baza cărora au fost generate angajamente ambițioase și pe deplin realizabile, pornind de la priorități și Agenda de integrare europeană.

Pentru organizarea și desfășurarea procesului de co-creare a Planului, Comitetul a aprobat și a publicat Calendarul procesului de elaborare al Planului.

Pornind de la concluziile rapoartelor de autoevaluare și evaluare alternativă a implementării planurilor anterioare, consultările la etapa de relansare a activității Comitetului, precum și având în vedere ultimele evoluții pe plan național și regional, dar și tendințele la nivel de OGP Global, au fost identificate câteva domenii prioritare drept potențiale angajamente naționale pentru următorii ani. Astfel au fost discutate ca linie de start pentru inițierea procesului de co-creare a Planului următoarele domenii: **instituții guvernamentale deschise, dezvoltarea capacităților și competențelor, integritate și anticorupție, bugete deschise, modernizarea serviciilor publice, date deschise, tehnici și instrumente digitale în sectorul public, acces la informații, spațiu civic, achiziții publice transparente.**

Colectarea ideilor, recomandărilor și propunerilor părților interesate pentru Plan a fost efectuată în perioada 25 mai – 10 iulie 2023, în baza Chestionarelor completate. Chestionarul a fost plasat pe portalul de consultare publică guvernamental particip.gov.md, transmis autorităților publice centrale, locale, autorităților autonome,

platformelor reprezentative ale organizațiilor societății civile, precum și nemijlocit organizațiilor societății civile. Astfel, Chestionarul a reprezentat o primă etapă de consultare a procesului de co-creare a Planului. La acest exercițiu au participat circa 70 de respondenți: 57% - autorități publice centrale; 21% - organizații ale societății civile și persoane fizice și 9% - autorități publice locale.

Proiectul „Consolidarea dialogului și a guvernării locale deschise și etice în Republica Moldova”, implementat de Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei, a desfășurat un șir de evenimente privind subiectul guvernării deschise cu reprezentanții autorităților publice locale, inclusiv din perspectiva participării acestora la procesul de co-creare a celui de-al 5-lea Plan de acțiuni pentru guvernare deschisă. Conform concluziilor atelierului de lucru privind recomandările pentru administrația publică locală, desfășurat în data de 23 mai 2023, pe componentele de bază ale ecosistemului guvernamental deschis, se consideră relevant de a acorda o importanță sporită următoarelor domenii de intervenții: implicarea cetățenilor; instituții guvernamentale deschise; dezvoltarea capacităților și competențelor.

La ședința din 10 iulie 2023 a Comitetului, după finisarea primei etape de consultare, Secretariatul Comitetului a prezentat rezultatele Chestionarului cu propunerile parvenite de la respondenți. Astfel, membrii Comitetului au aprobat 5 domenii prioritare de angajamente ce urmau a fi incluse în cel de-al 5-lea Plan de acțiuni pentru Guvernare Deschisă, pentru anii 2023-2025: **accesul la informații de interes public; instituții guvernamentale deschise; bugete deschise; achiziții publice.** Domeniul **dezvoltarea capacităților și competențelor** se va regăsi integrat transversal în angajamentele pe toate domeniile.

În perioada 17 iulie – 14 august 2023, membrii Comitetului și Secretariatul au desfășurat discuții și întâlniri cu reprezentanții societății civile și instituțiilor pentru prioritizarea și îmbunătățirea propunerilor de angajamente. Ulterior, au avut loc sesiuni de consultare cu membrii Comitetului, care au inclus analiza propunerilor primite, definirea problemelor, lucrul la soluții și redactarea angajamentelor. Angajamentele rezultate în urma acestor eforturi comune au fost publicate și supuse unei noi sesiuni de consultare publică, desfășurată la 23 august 2023.

În perioada 12 – 26 septembrie 2023 Proiectul Dispoziției a fost supus procedurii de avizare/consultare publică/expertizare.

Urmare avizării, proiectul definitivat a fost prezentat Comitetului de coordonare pentru guvernare deschisă, fiind aprobat cu majoritatea voturilor membrilor, în ședința din 6 octombrie 2023.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Planul de acțiuni conține activități pentru îmbunătățirea și dezvoltarea unor angajamente în domenii precum:

- Acces la informații de interes public - Pregătirea și monitorizarea implementării Legii nr. 148/2023 cu privire la accesul la informații de interes public (în vigoare din ianuarie 2024);
- Instituții guvernamentale deschise - Perfecționarea mecanismelor de asigurare a transparenței, participării și consultării societății civile în procesul decizional; Politici corecționale bazate pe evidențe și date; Transparentizarea mecanismului de evaluare a implementării Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției (UNCAC)
- Bugete deschise - Organizații ale Societății Civile reziliente + Bugetare Responsabilă = Implementare accelerată a Agendei de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova;
- Achiziții publice - Asigurarea accesului la date deschise privind întreg ciclul unei achiziții publice, de la planificare la etapa de executare a contractului;
- Dezvoltarea capacităților și competențelor (acțiunile specifice acestui domeniu se regăsesc integrate transversal în celelalte angajamente).

În mod special, acțiunile Planului prevăd: pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 148/2023 cu privire la accesul la informații de interes public, dezvoltarea capacităților funcționarilor publici din autoritățile administrației publice centrale și locale privind guvernarea deschisă, transparența în procesul decizional în asigurarea accesului la informații de interes public; perfecționarea mecanismelor de asigurare a transparenței, participării și consultării în procesul decizional; sporirea capacităților pentru asigurarea transparenței bugetare la nivel local; asigurarea accesului deschis al cetățenilor la date complete și actuale privind bunurile, serviciile și lucrările procurate prin sistemul de achiziții publice; transformarea digitală a sistemelor corecționale pentru o guvernare mai bună a acestor instituții și respectarea drepturilor omului; transparența mecanismului de implementare și raportare la Convenția ONU pentru anticorupție.

5. Fundamentarea economico-financiară

Planul de acțiuni va fi realizat din contul și în limita bugetului alocat, din alte surse financiare legale, cu suportul organizațiilor societății civile și a partenerilor externi. Costul total al acțiunilor planificate în Planul de acțiuni constituie 29,4 milioane lei, dintre care 455 mii lei din bugetul de stat, în limita mijloacelor alocate, și 29 milioane lei – din surse externe.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Aprobarea proiectului de dispoziție a Guvernului nu implică modificarea, abrogarea sau aprobarea altor acte normative.

Se propune intrarea în vigoare a Dispoziției la data publicării în Monitorul Oficial, pentru a asigura încadrarea în termenele stabilite de Standardele OGP, Republica Moldova fiind actualmente plasată sub monitorizarea Subcomitetului OGP Criterii și Standarde, pentru nedepunerea în termen a documentelor de planificare în ciclul 2021-2023 și 2022-2024.

7. Consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și ale Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat (www.cancelaria.gov.md), secțiunea – OGP, este asigurată plasarea tuturor documentelor aferente elaborării Planului de acțiuni pentru Guvernare deschisă 2023-2025.

Inițierea ciclului al 5-lea de elaborare a Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă a început prin publicarea anunțului de intenție pe portalul guvernamental particip.gov.md și pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat, prin emiterea chestionarului de colectare a propunerilor din partea societății civile. Referința la Chestionarul online a fost expediat instituțiilor publice, autorităților publice locale cât și organizațiilor societății civile. Chestionarul pentru colectarea propunerilor a fost completat de circa 70 de respondenți, care au prezentat probleme și au înaintat propuneri pentru noul plan de acțiuni pentru o guvernare deschisă.

Prima versiune a proiectului planului de acțiuni a fost consultat public la 23 august 2023. În procesul de co-creare a Planului de guvernare deschisă au avut loc 4 ședințe ale Comitetului și o ședință de lucru a membrilor-supleanți.

Conform recomandărilor Mecanismului Independent de Raportare al OGP, Secretariatul a creat depozitarul unic al informațiilor privind Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă în Moldova, prin modificarea și completarea paginii web oficiale a Cancelariei de Stat la capitolul Domenii de competență: Guvernare Deschisă. Informația disponibilă a fost structurată cronologic și completată corespunzător, fiind ușor accesibilă. Pe pagina de start a fost plasat banner-ul OGP Moldova, care, fiind accesat, redirecționează spre depozitarul unic menționat.

În etapa finală de definitivare, Proiectul Dispoziției a fost supus procedurii de avizare/consultare publică/expertizare, fiind recepționate 13 avize din partea autorităților publice centrale (8 autorități publice au comunicat lipsă de propuneri și obiecții)și 2 avize ale organizațiilor societății civile. În total au fost recepționate 60 de obiecții și propuneri, din care: acceptate - 37; acceptate parțial - 16; neacceptate – 7.

Astfel, proiectul Planului a fost consultat în câteva etape, cu reprezentanții autorităților publice și ai societății civile.

8. Constatările expertizei juridice

Constatările și concluziile expertizei privind compatibilitatea proiectului de dispoziție cu alte acte normative în vigoare, precum și respectarea normelor de tehnică legislativă au fost luate în considerare la definitivarea Dispoziției propuse spre aprobare.

9. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul nu cade sub incidența rigorilor de expertiză anticorupție.

10. Constatările altor expertize

Proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare de a fi efectuate în condițiile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, dat fiind faptul că nu reglementează

activitatea de întreprinzător, nu conține reglementări cu impact asupra bugetului public național sau a unor componente din cadrul acestuia și nu prevede reorganizări și reforme structurale sau instituționale ale autorităților ori ale instituțiilor publice. Prin urmare, proiectul nu cade sub incidența Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019.

Secretar de stat al Cancelariei de Stat

Ana CALINICI